

परिवर्तनको लागि क्राइम अपरेशन

CRIME OPERATION

साप्ताहिक

□ वर्ष १० □ अंक ३९ २०७९ बैशाख २५ गते आईतवार

Sunday 8, MAY 2022

पानीको सही सद्पर्योग
गर्ने । पानी महसुल
समयमै तिरी अगावश्यक
जरिवागाट बचौ ।

नेपाल खानेपानी संस्थान शाखा
कार्यालय देवकोटी चौक
विराटनगर

□ पृष्ठ: ६, □ मूल्य रु. १०/-

कोइटाला ट यादवको भोट मार्गदै डिला 'व्यवस्थित नगर' बनाउने प्रतिवद्धता

विराटनगर । बैशाख ३० गते हने स्थानीय तहको निर्वाचनको लागि विराटनगर महानगर पालिकाको प्रमुख र उपप्रमुखमा

उम्मेदवारी दिएका गठनकानको नेता कमश नारेश कोइराला र अमेरन्द्र यादवको भोट मार्गदै नेपाली क्षणिसका केन्द्रीय सदस्य

डिला संघैताको टाली आम मतदाताको घर दैलोमा पुर्ने गरकोका छन् ।

बाँकी ३ पेजमा...

हृत्याना संलग्न

विराटनगर । मृत फेला पर्याय ईताम नगरपालिका-८ कि ३१ वर्षीय विनाना काफेको हृत्या आरोपमा संभल्न स्थानीय ४२ वर्षीय देवन्द्र रिमालाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय ईतामले पकाउ गरेको छ ।

सोधयुक्तको कममा रिमाल ले उत्तर घटना आफैले घटाएको भनी सावित बयान दिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय ईतामले इतामले पकाउ गरेको यिथो ।

वैशाख १५ गते स्थानीय स्वास्थ्य चैकिटावट कोरोनाको खोप लगाई फक्काई गरेका गाडीको हृत्या सबैथामा अनुसन्धान गर्ने क्रममा २ जनालाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय ईतामले पकाउ गरेको यिथो ।

पकाउ पर्नेहरूमा देउमाई

नगरपालिका-७ चुनियाउका २३ वर्षीय भुपेन राई र निजिकी भाई २० वर्षीय श्रीचन्द्र राई रहेका छन् । उनीहरूले कोरोनाको खोप लगाई घर फक्काई गरेका गाडीलाई बाटोमा सामान्य बाईचावादकै

प्रतिशील पकाउ गरेको छ ।

बाँकी ३ पेजमा...

विराटनगर । स्थानीय तह निवाचन प्रचार अभियानका क्रममा एमाले को तफ्काट विराटनगरका मेयरका उमेदवार सागर थापा र उपमेयरकी उमेदवार शिल्पा कार्कीले बडामा पुर्ने भोट मार्गदै विराटनगरलाई 'व्यवस्थित नगर' बनाउने प्रतिवद्धता जनाएका छन् ।

वैशाख ३० गते हुन स्थानीय तहको निर्वाचनमा विराटनगर बनाउने प्रतिवद्धता जनाएका छन् ।

महानगर पालिकाको लागि मेयर र उपमेयरका उमेदवारहरूले बडा

नं. ९ को घरदौले कार्यक्रममा सहभागी भएर जनअपेक्षा बुझदै

चुनावपछि उचित सम्बोधन गर्ने

प्रतिवद्धता जाहेर गरेको छ ।

मुख्य बजार स्थानीय व्यवस्थित

चौकको कोणसभालाई सम्बोधन

गर्ने मेयरका उमेदवार थापाले

बजार क्षेत्र विशेषका समस्या

हलाउँ उचित ढाङ्गले व्यवस्थित

बाँकी ३ पेजमा...

२५ लाख बटाबटको अन्त्यास्त छलीका समान बटामद

विराटनगर । जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोर्सारावाट खिटाईको ग्राहीलाई उत्तराहुँ बरामद भन्सार छलीको समानहरू बरामद गरेको छ ।

आईतवार जिल्ला मोर्सार विराटनगर महानगरपालिका बडा नं. ९० स्थित जिल्ला काम्पे पाँचखाल ६ वर्से वर्ष ५२ को ट्रक चालक गोपालनाथ राईले

ना ३ ब्यू ७९२ नम्बरको ट्रकमा

लोड गरी लुकाई खिटाई ल्याउँदै

सोही मितिमा देश भारत जिल्ला

अररिया नगर पाँचखाल ९ जोगावारी

बस्ने वर्ष १९ को अगोस्त सिंहले ची

आर ३८ एम ६६७५ नम्बरको

गरेको यिथो ।

सो लताकपडाको कुल

लागत मुख्य २५ लाख ३ सय

बाँकी ३ पेजमा...

SEMI
Education F. Pvt. Ltd.

More than 10 years of Experience

Admission Open सरोत्पृष्ठ निति Admission Open

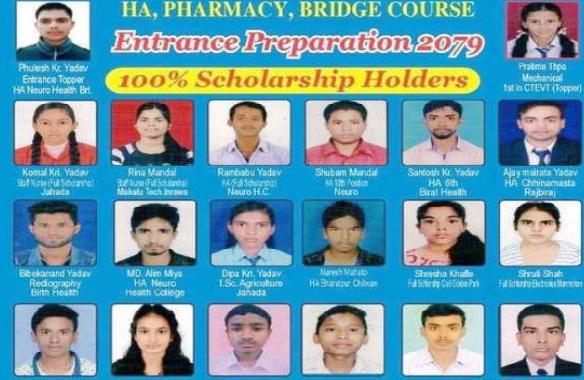
For SEE APPEARED STUDENTS

OVERSEER/STAFF NURSE

HA, PHARMACY, BRIDGE COURSE

Entrance Preparation 2079

100% Scholarship Holders

"Education for Peace and Prosperity"
EVEREST SECONDARY SCHOOL
Biratnagar-5, Morang

ADMISSION OPEN 2079

Honorable Prime Minister K.P. Sharma Oli honoring the Principal with National Education Award 2075

With 100% satisfactory result of online classes and awarded with different National and Provincial academic awards. Proudly announces admission open for the academic year 2079 from class nursery to class 9 for the limited seats.

Different Awards by Nepal Government for Academic Excellence

ADMISSION PROGRAMME

10th Baishakh, 2079
Entrance Exam

11th-16th Baishakh, 2079
Admission Process/Interview with Students & Parents

SEMI
Education F. Pvt. Ltd.

Sansri-Mainthan, Biratnagar-10,
Nepal 72700
Mob: 9810554466, 9862007747
E-mail/facebook ID: semi.brt@gmail.com
Web: www.semibrt.com

व्यवस्थित...

संरचना निर्माणका लागि आवश्यक जग्गा उपलब्ध गराएर व्यवस्थित गर्ने पर्न बताए ।

उपभोक्तृको उमेदवार शिल्प कार्कीले आफ्नो टिक्केले जिम्मेवारी पाएर्स्ट हुँदू घरैरैले लगायत चुनावी प्रचार अभियान कार्यक्रममा पार्टीका स्थानी कमिटी सदस्य लातवार्य पिंडित, मोरड जिल्ला उपाध्यक्ष बाबुराम खटिवडा सचिव रुपेश खटिवडा लगायतको उपर्योगी रहेको थिए ।

नगरक्षेत्रिभर रहेको बजार तथा सडक र ट्राईक व्यवस्थानमा ध्यान दिएर व्यवस्थित बजार निर्माण गर्ने आफ्नो योजना रहेको पाइको बताइन् । त्यैवैगरी बजारको फोहोर व्यवस्थापनको उचित प्रवर्धका लागि पर्ने एमालेले आफ्ना प्रतिवद्धतामा उल्लेख राखे अनुसारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने उनको तर्क थिए ।

डडा नं. १२ का अध्यक्ष उमेदवार श्रीप्रकाश टोटलाले पनि कोषेन्द्रियमा उपभोक्तृको उपत्यकाहार सम्बोधन गर्दै आफ्ना प्रतिवद्धताहार जनसम्बन्ध प्रस्तुत गरेका थिए ।

एमाले उमेदवारहाले डडा नं. १४ मा घरैरैले गरी एमाले प्रतिको जनभावना सङ्कलन गर्दै । सोही बडाका विभिन्न पाँचस्थानमा कोणसभा गरियो । कोणसभामा पार्टीका जिल्ला सचिव रुपेश खटिवडाले एमालेको अभियान मा सरिक भएर एमालेप्रति देखाएको

सदम्भाव र समर्थनको प्रशंसा गर्दै नगरवासीलाई धन्यवाद दिए ।

मेरेका उमेदवार सागर थापा मुख्यमन्त्री समुदायको पालन पवर द्विमिलन कार्यक्रममा सारिक हुँदू घरैरैले लगायत चुनावी प्रचार अभियान कार्यक्रममा पार्टीका स्थानी कमिटी सदस्य लातवार्य पिंडित, मोरड जिल्ला उपाध्यक्ष बाबुराम खटिवडा सचिव रुपेश खटिवडा लगायतको उपर्योगी रहेको थिए ।

कोइटाला...

पाँच दलीय गठनवन्धनका तर्फावाट विराटनगर महानगर पार्टीको प्रमुखमा कोइटाला र उपभोक्तृको प्रमुखमा जनाले समाजवादी पार्टीको तर्फावाट यादवले उमेदवारी दिएका छन् ।

घरैरैले सहितका प्रचार अभियानमा कार्यसका केन्द्रीय नेताहार जोडिने क्रम पर्ने चलिरेको छ । केन्द्रीय सदस्य डा. डिल्ला संगोला विराटनगरमा सचिलत चुनावी अभियानमा सर्किय भएकी छन् । उनी कोइटालासँगै मतवाताका घरपर गई मत मारिएकी छन् ।

विराटनगर । मृत फेला परेकी ईलाम नगरपालिका-८ कि

पालिकाका विभिन्न बडामा संचालित घरैरैलो कार्यक्रममा संगोलाले विराटनगरको विकासको लागि कार्यसका उमेदवार नागरेश कोइटाला र जस्ताला उमेदवार अमेरिन्द यादवलाई विजयी गराउन मतदाता समक्ष आग्रह गर्दै समर्पण गठनवन्धनका उमेदवार लाई जितिउन पार्टी पर्सालाई समेत निर्देशन दिएको छ ।

२५ लाख...

बाबावरको सामान बरामद गरिएको थिए । सो सामग्री आवश्यक कारबाहीको लागि मुल भन्सार कायालय रानी विराटनगरमा बुझाईएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरागले जनाएको छ ।

हृत्यामा...

क्रममा अन्यान्युन कुर्टपिट गरी हत्या गरेको खुले संगी दुवै जनालाई पकाउ गरिएको थिए ।

घटना सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भईरहेको उक्त कार्यालयले जनाएको छ ।

विराटनगर । मृत फेला परेकी ईलाम नगरपालिका-८ कि

३१ वर्षीया विनिता कापलेको

हत्या आरोपमा संलग्न स्थानीय ४२ वर्षीय देवेन्द्र रिमालालाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय ईलामले पकाउ गरेको छ ।

वैशेष १७ गते इलाम नगरपालिका-८ सिडिलाई बेलडामा टाउको र शरिरका विभिन्न भाग छुट्टाउदै भई खाल्डोमा पुरिएको अवश्यमा कापलेको

घटना सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भईरहेको उक्त कार्यालयले जनाएको छ ।

जेकपा...

प्रतिवद्धता प्रकट गरेको छ ।

२०५४ सालको निर्वाचन मार्फत महानगरको नेतृत्व सम्बलेपछि भएको सम्पूर्णको अन्यायहरू जस्तै ढल निकासको बयान भागीको जिल्ला प्रहरी कार्यालय ईलामले गरिएको थिए ।

सोधुरुद्धको क्रममा रिमाले उक्त घटना आपैले घटाएको भागी सार्वान्य बयान भागीको जिल्ला प्रहरी कार्यालय ईलामले जनाएको छ ।

घटना सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भईरहेको उक्त कार्यालयले जनाएको छ ।

यसैगरी देउमाई नगर

पालिका-७ का ४५ वर्षीय

सन्तोष वाला राईको हत्या

गरेको अरेपामा २ जनालाई

प्रहरीले पकाउ गरेको छ ।

घटना सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भईरहेको उक्त कार्यालयले जनाएको छ ।

यसैगरी देउमाई नगर

पालिका-७ का ४५ वर्षीय

सन्तोष वाला राईको हत्या

गरेको अरेपामा २ जनालाई

प्रहरीले पकाउ गरेको छ ।

घटना सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भईरहेको उक्त कार्यालयले जनाएको छ ।

वृहत विराटनगरको गुण्योजना बनाइ व्यवस्थित, विकसित र

पकाउ पर्नेहरूमा देउमाई नगरपालिका-८ जुलियाउँका २३ वर्षीय भुपेन राई र निजकै भाई २० वर्षीय श्रीचन्द्र राई रहेका छन् ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ । उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उपर्युक्त गरिएको खालीलाई घटनाले विनाशक भएको छ ।

उप

सरपाढ़कीय

असलु जब्बप्रतिनिधीको छनौट गरौ

लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा आम नागरिक निकै शक्तिशाली हृदय निर्वाचनमा विजय गराएका जनप्रतिनिधीहरू प्रतिवद्वाहरूले निर्विशेष भएर हातो घर दौले सम्पु पुर्वचत्र । त्यसैले निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू जनताको वारेश पनि हुन् । उमीहरूले जनताको मताधिकाका लिएर सरकार र विभिन्न निकायमा आवद्धभई भइ जन अंगेका अनुसार सरकार काम गर्नु पर्ने हुँदू । तर वास्तविक न्यापमा लोकतान्त्रिक आधारभूत मायाचाराट दलहरू स्विलिन भर्हेको छान् । आफ्नो अधिकार र दायित्व प्रति दिग्गजभित दलहरू एक चुनाव पछि अबेको चुनाव सम्म चक्र जारी चलि रहेको छ । आमनागरिक वैश्वाल ३० हुन्ने खानाको तटको उनावको संहारमा आई सकेका छन् । विभिन्न चौक, गल्ली, गार्ड, टोको चिया पासल, आदी छाउमा मेयर, उपमेयर लगायतको प्रतिविधीहरू कसलाई जिजाउने र को जित्ने कुराको वहस सन्तान पाइँच्छ ।

आम मतदाताले आफोनो विचार संग मिलेका वा अबल लागेको उम्मेदवार छ्यान पाउने सुर्वत अवसर परिन हो । जनताको मुख्य चासो विकाससँग जोडीएकोले मुख्य चर्चा कृत पार्टीया नेताले कठिन विकास गर्न सक्छ भन्ने एउटा बहस चलाई रहेका छन् । अथवात जनताको पहिलो रोजाई भौमिक विकास, दोस्रो सुधासन र तेस्रो गुणस्तरीया (द्वेषभरी) नै हो । यसैले जनताले यही तीन खाले विकासलाई जोडेर आम जनप्रतिनिधीहरूको तुलनात्मक रूपमा भोटोको लागि कुनू प्रतिनिधि चयन गर्ने प्रायमिकताका राखेका बुद्धका छन् । यसै विभिन्न भाषा, धर्म, संस्कृतिको उत्थान भ्रष्टाचार त्यन्तिकरण सुधासन, समावेशी र समाजिक न्यायलाई आम जनसम्बुद्धयसे साप्रभायिक अधिकार सम्पन्न हुनको लागि स्थानीय चनावमा भाग लिएपछि ।

तसर्थ असल, इमानादार, स्वच्छ विवि, शिक्षित, युवा, जनचहान
अनुसार काम गर्ने उम्मेदवारलाई छनौट गर्नु पर्दछ । आफ्नो
विचार मिले भएउचार नारोको, कार्यक्रममात्रा अवल हुने
उम्मेदवारलाई आम मतदाताले मरवान गरी विजय गराएमा मात्र
स्थानीय तहमा विकास र समुद्धिको लहर आउने छ । त्यसैले
स्थानीय तहका उम्मेदवार मध्येवाट अनेकौ समस्याहरू समाधान
गर्ने र विकासको गर्न सकिने प्रतिनिधीहरू छनौट भएमा लोकतन्त्र
बलियो हुने, समाजमा सुशासन हुन, स्वास्थ्य क्षेत्रमा विकास हुने,
शैक्षिक क्षेत्रमा विकास भएमा आमनागारिक आफै बलियो भई
स्थानीय तह समझ हुने छ । त्यसैले गोप्य मतदानको सही सदृश्योगामी
गर्ने आफ्नो स्थानीयतहलाई विकास गर्ने उम्मेदवारलाई जिताउने

ਲੁਚਨਾਕੇ ਛੁਕ : ਨਾਗਾਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਹਉਟਕ੍ਸੇਪ

रुक्मिणी

सामाजिकतः राज्यको प्रवृत्ति नागरिकलाई प्रश्न सोजन बदेज लगाउंदै हुँच । त्यसका लागि अनेकौं कानून्/नियम बनाएर नागरिकलाई बाँधेको हुँच । परम्परागत रूपमा नागरिकलाई 'दास' वा 'रैती' भन्दा माथि उठन नदिने राज्यको चरित्र रहै आएको छ । विश्वमा विभिन्न कलाखण्डमा यिनै 'दास' वा 'रैती' ले नागरिक बन्नका लागि विभिन्न प्रकारका आन्दोलन गर्दै आए । उथलपथल आन्दोलनकै बलमा आजसम्म आइपुऱ्हा विश्वका 'दास' वा 'रैती' ले नागरिकको दर्जा पाएका छन् । नागरिक बन्ने क्रममा अधिकारको दायरा पर्ण फराकिलो बन्दै गार्को ऐतिहासिक तथ्य छ । सूचनाको अधिकार त्यही क्रममा नागरिकले प्राप्त गरेको उत्कृष्ट अधिकार हो ।

सामाजिक मात्र नभई आफ्झो सरोकारको विधयमा पनि सूचना मार्ग गर्ने र प्राप्त गर्न नागरिकलाई प्रदान गरिएको यस्ति महत्वपूर्ण अधिकारलाई आमनागरिकले पनि त्यही रूपमा बुझ, ग्रहण र प्रयोग गर्न सके सधीय गापतन्त्र नेपालको सर्वाधानले पीछल्यमा गरेको समूह र समाजात्मको मुख्य नेपाल निर्माणमा मद्दत प्रयोग विश्वासका साथ सूचनाको हकक्षयन्त्री सबैधारिक तथा कानूनी व्यवस्था गरिएको हो । सूचनाको हकको कार्यान्वयन जित हुनुपर्ने यिथो त्यति प्रभावकारी हुन नसकेको हो कि भने प्रश्न पनि उठेका छन् । सूचनाको हकको कार्यान्वयन अपेक्षित सफल नहुनुमा रहेका केही कारणबाटे यहां चर्चा गर्ने तत्कालो लोकतान्त्रिकीकरण हुन नसक्दा सर्विदानमा लेखिए पनि नागरिक अधिकारका यस्ता संवेदनशील विषयले कार्यान्वयन मा आशातित सफलता प्राप्त गर्न नसक्ने विषय अब ढर्लेङ्ग हुन्नै गएको छ । सबैधारिक रूपमा व्यवस्था गरिए पनि नागरिक अधिकारको कार्यान्वयनका लागि कर्मचारीरतत्वको लोकतान्त्रिकी करण अनिवार्य शर्त हो ।

राजनीतिक प्रतिवेदिताको अध्यात्म

सुशासन र पादशिंश ता संविधानमा लेखेर अथवा मुख्यले फलाकेर मात्र सम्भव छैन । यसका लागि नैतिक साहस र नागरिक अधिकारप्रति को वास्तविक प्रतिवेदिता आवश्यक अपेक्षित सफल नहुनुमा रहेका केही कारणबाटे यहां चर्चा गर्ने खालीजाएको होइन, सुशासनका लागि उहाँहरूबाट नागरिकले प्रतिवेदिता को आवश्यकत नहुनसुस गरेको विषयलाई मात्र उलेख गरिएको हो ।

सशक्त नागरिक आन्दोलन अभियानको अध्यात्म

राजनीतिक होस् व सामाजिक अथवा कूनै पनि प्रकारको परिवर्तनका लागि कूनै न कूनै प्रकारको आन्दोलन न आवश्यक परिवर्तनका लागि हास्पिकहरू पनि दुला-दुला आन्दोलन भएको इतिहास पढन र देख सकिन्छ । २००३ सालको कान्तिन होस् य २०१५/१६ जो आन्दोलन अथवा १० वर्षसम्म चलेको सास्त्रस्व द्वन्द्व होस् वा १९ दिने जनआन्दोलन यी सबै कान्तिया या आन्दोलनको नागरिक अधिकारप्रति प्रतिवेद हुने राजनीतिक

नेपालको सन्धार्मा २०४७ को संविधानमा पहिलो पटक सूचनाको अधिकारले प्रवेश थाएको देखिन्छ। रणा तथा पञ्चायतकलामा 'ऐती' को हैसियतमा रहेका नेपालीले संविधानमा सूचनाको हकलाई बिधि हुनसँगै देखिएको छ। राजनीतिक उपलब्धिपछि मात्र वास्तविक रूपमा नागरिकको दर्जा पाएको र सीमित भए पनि नागरिक अधिकार संविधानमा उल्लेख भएकोमा कैनु रहेन। २०६२/६ ३ मा सशस्त्र र सशक्त जनआन्दोलनले २०४७ को संविधानमा व्यवस्था गरिएको सूचना मग गग नागरिकको अधिकारलाई अभ बृहत् र व्यवस्थित बनाउन सफल भयो।

कोसिस गरिएको छ।

कर्मचारीतन्त्रको अनिष्टित्वा नेपालमा सूचनाको हकलाई संविधानतः मौलिक हकका रूपमा स्वीकार गरिएको छ। संविधानमा मौलिक हकका रूपमा स्वीकार गरिए पनि यसको प्रयोग र प्रचलनमा केही जटिलता रहेका छन्। मुख्य संरीयो गणतन्त्रको व्यावहारिक कार्यान्वयनको चरणमा गए परिणायकको उपलब्ध निकायमा रहेकहरू सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिक अधिकारप्रति उदासीन मात्र होइन, यसप्रति संशङ्खित बनेका छन्। नागरिकलाई रैतीभन्ना माथि हो भने मात्र यस्ता अधिकार कार्यान्वयनमा 'कर्मचारीतन्त्र' बाध्य हुनसँगै देखिएको छ। राजनीतिक नेतृत्वले सूचनाको हकलाई इमानादारीपूर्वक आत्मसंत नगर्दासम्प्रशस्तीनक नेतृत्वबाट यति महत्वपूर्ण नागरिक अधिकारको कार्यान्वयन हैं सबैन। हाम्रा राजनीतिक दल र नेतृत्व संविधानमा लेखेर अथवा भाषण गरेर मात्र अब पुढैन। संविधानतः नागरिकको मौलिक अधिकार भने स्वीकार गरिएको सूचनाको हकको उल्लेखनीय सुधार ल्याउने गरी अहिलेसम्म प्रभावकारी आन्दोलन भएको इतिहासमा भएदैन।

हाम्रे छियेको देश भारतमा अन्ना हजारीले सुन् गरे को आन्दोलनले नागरिक तहम भक्कम्भाउने अह भूमिका सेलेक्ट भएको छ। भारतमा सूचनाको परिवर्तनपूर्ति प्रेरित गरेको देखिन्छ। विभिन्न समयमा किसान, मजदुर महिला लगायतका वर्गले गरे को आन्दोलनले नेपालमा ती बर्गको अधिकार स्थापित गर्न केही आगरुकता ल्याएको देखिन्छ। तर पाफुट्ट बाहे क ने पालम सुशस्तनका क्षेत्रमा उल्लेखनीय सुधार ल्याउने गरी अहिलेसम्म प्रभावकारी आन्दोलन भएको इतिहासमा भएदैन।

हाम्रे छियेको देश भारतमा अन्ना हजारीले सुन् गरे को आन्दोलनले नागरिक तहम भक्कम्भाउने अह भूमिका सेलेक्ट भएको छ। भारतमा सूचनाको

अतेको देख्न नचाहने यो वर्गका लागि सूचनाको हक प्रतिबेला सबैभन्दा टाउको दुखाइको प्रयोग बनेको छ । जे मन लारयो त्यही मासेन् ?, 'सूचना माग गरेहरैन पार्ने?', 'सूचना दिएर बन्ने कि काम गर्ने?' 'वे कारमा नाराशवक दुख दिने?' जस्ता अनेकौ बहाना बनाएर नागरिक अधिकारलाई कुठिठत गर्न यस्तो प्रतिवृति सूचना विरोधी मात्र होइन, तिकास र नागरिक अधिकारविरोधी पनि हो ।

नेपालको सविधानको धारा २७ मा, 'प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कैनै पनि प्रयोगको सूचना मासेन र पार्ने बनेहुँदै भनेर सूचनाको दक्षिणाई स्वार्थानिक रूपमै व्यवस्था

उठेको देख्न नचाहने यो वर्गका संविधानमै स्वीकार गरिएको सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकार कार्यान्वयन मा नेपालका कुनै पनि राजनीतिक दलले प्रतिबद्धता देखाउन सकेका छैनन् । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐसको दफा २ को उपदफा (५) मा 'प्रचलित कानूनमेझिम दर्ता भएका राजनीतिक विरोधी मात्र होइन, सार्व जनक निकायका रूपमा स्पष्ट परमाणुपति गरिएको छ । विडम्बना तै भनौं

२०६४ सालमा अन्तरिम संविधानमै स्वीकार गरिएको सूचना माग गर्ने र प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकार कार्यान्वयन मा नेपालका कुनै पनि राजनीतिक दलले प्रतिबद्धता देखाउन सकेका छैनन् । सूचनाको हकसम्बन्धी ऐसको दफा २ को उपदफा (५) मा 'प्रचलित कानूनमेझिम दर्ता भएका राजनीतिक विरोधी मात्र होइन, सार्व जनक निकायका रूपमा स्पष्ट परमाणुपति गरिएको छ । विडम्बना तै भनौं

हकलाई बलियो रूपमा स्थापित गर्न श्रेय पनि उनलाई जान्छ । हामीकहाँ राजनीतिक परिवर्तनसंघ जोडिएर नामांकित अधिकार स्थापित भए तर त्यसको कार्यान्वयनमा ख्वारदारी गर्ने जुकाम आन्दोलन वा अभियान बलशाली बन्न सकेको देखिदैपनि तस्वीर गर्दा सविधानमा लेखिएका नागरिक अधिकारको कार्यान्वयनमा आ हामा राजनीतिक विरोधीसमिति (शासक / प्रशासक) नेतृत्वले सचिं देखिएका छैन ।

हक्कलाई स्वतन्त्रताकालीन अवधिकारी गणराज्य के छ। संवैचानिक रूपमा नागरिकाओं इन्होंने प्रदान गणराज्य को सूचनाको अधिकारको व्यावहारिक प्रयोग करा लाई सूचनाको हक्सम्बन्धी ऐन तथा स्वतन्त्र आयोगको रूपमा राष्ट्रिय सूचना आयोगको गठन भएको पानि १४ वर्ष पुराने भएको छ। आयोगको गठनपछि सार्वजनिक निकायबाट मार्ग गरेको सूचना न पाएको भन्दै आयोगमा ड हजार जीत पुनरावेदन प्रेरणा द्वान् ।

सत्तावाहिर रहेदा नागरिक सर्वोच्चताको बखान गरेर नथाउने तर सत्ताको बागडोरे सहाल्न पुरोपछि शासकमा रूपान्तरित र नागरिक अधिकार कटौती गर्न उचित हुने परम्परागत रोगबाट हाम्रो राजनीतिक ने त्रुत मत्त नभएसम्म सूचनाको हक्क कार्यान्वयन र यसको प्रतिलिपि अपेक्षित खलून नसक्न स्पष्ट छ।

नागरिकलाई कहिल्न्यै पनि अपवादबोधको कार्यालयमा आफ्नो कार्यालयमा सूचना अधिकारी नतोकेर तथा तोकेकाले पनि प्रत्येक तीन महिनामा गर्नुपर्ने स्वतः प्रकाशन नगरेर सूचनाको हक्क को आधारभूत कानुनी मान्यताको ध्यज्ञी उडाएका छन् ।

आकैले निर्माण गरेको संविधान र कानूनी व्यवस्था पालनाको प्रतिबद्धता राजनीतिक दलले आजका मितिदमम आफ्नो कार्यालयमा सूचना अधिकारी नतोकेर तथा तोकेकाले पनि प्रत्येक तीन महिनामा गर्नुपर्ने स्वतः प्रकाशन नगरेर सूचनाको हक्क को आधारभूत कानुनी मान्यताको ध्यज्ञी उडाएका छन् ।

आकैले निर्माण गरेको संविधान र कानूनी व्यवस्था पालनाको प्रतिबद्धता राजनीतिक दलले आजका मितिदमम आफ्नो कार्यालयमा सूचना अधिकारी नतोकेर तथा तोकेकाले पनि प्रत्येक तीन महिनामा गर्नुपर्ने स्वतः प्रकाशन नगरेर सूचनाको हक्क को आधारभूत कानुनी मान्यताको ध्यज्ञी उडाएका छन् ।

जनसञ्चायको हिसावले पनि विश्वालु हुक्को नालाले भारतमा सूचना मागकर्ताको सङ्घर्षको बढावारी गर्न सक्ने तर सत्तावाहिर र पारदर्शिताको लागि ख्वरदारी गर्न सक्ने नागरिक आन्दोलन सशक्त हुने थियो भने सूचनाको अधिकारको कार्यान्वयनम नागरिक जागरूकता बढेको हुनेथियो । राज्य र सर्वांगिन निकायलाई सशक्त ख्वरदारी गर्ने शक्ति आसाध्यै बलियो हुनेथियो ।

जनसञ्चायको हिसावले पनि विश्वालु हुक्को नालाले भारतमा सूचना मागकर्ताको सङ्घर्षको बढावारी गर्न सक्ने तर सत्तावाहिर र पारदर्शिताको लागि ख्वरदारी गर्न सक्ने नागरिक आन्दोलन सशक्त हुने थियो भने सूचनाको अधिकारको कार्यान्वयनम नागरिक जागरूकता बढेको हुनेथियो । राज्य र सर्वांगिन निकायलाई सशक्त ख्वरदारी गर्ने शक्ति आसाध्यै बलियो हुनेथियो ।

सार्वजनिक निकायबाट सम्पादन हुने कायममा नागरिक नियरानी हुनसक्छ अनियमितता हट्ने, सुशासन कायम हुने र राज्य तथा सार्वजनिक निकायप्रति नाशीक दायित्व र अपनाकै कायम हुने मान्यताका साथ नेपालमा सुचनाको हक्को संवैधानिक र प्रश्न सोचन सबै बन्न नदिने यस्तो प्रवृत्ति राज्यको आधिनिकीकरणका लाभिग यतिकला सबैभन्दा घाटक बनेर देखापरेको छ । यस्तो प्रवित्तिका विरुद्ध सचेत र विलियो नागरिक अभियान हामीकहाँ खट्टिकएको विषय बनेको छ । परम्परागत राम्रो कानून बनाए पनि राज्यसको कार्यान्वयन असम्भव हुन्छ भन्ने सुचनाको हक्कप्रति राजनीतिक नेतृत्वबाट देखाइने र रायबाले पुष्टि गरेर को छ । नाशिकताई अधिकारसम्पन्न बनाउन अनेकौ कष्टपूर्ण विद्रोह र आन्दोलन गरेर का राजनीतिक दल र उल्लेख हुनु स्वामानिक हो । यस्तो मात्र होइन ! भारतमा सूचना माग गर्ने अभियानकै रूपमध्ये चलेको छ । भारतमा पछिल्ले समय शक्तिशाली दलका रूपमध्ये उदाएको एउटा राजनीतिक पार्टीको पृष्ठभूमि नै सुचना माग वाङ्की ५ खेजमा...

